

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦЬКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 41 (900)

Субота, 11 кастрычніка 1952 года

Цана 50 кап.

Велізарныя абавязкі ў вялікай барацьбе па вырошчванню новага, светлага і выкарчоўванню спархнелага і змярцвелага ў грамадскім жыцці кладуца на нашых работнікаў літаратуры і мастацтва. Абавязак нашых пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, работнікаў кінематаграфіі — глыбей вывучаць жыццё савецкага грамадства, ствараць буйныя мастацкія творы, вартыя нашага вялікага народа.

(Са справаздачнага даклада Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) XIX з'езду партыі).

XIX з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

ДЗЕЊНІК З'ЕЗДА

Паседжанне 5 кастрычніка

Масква, Крэмль... Суды звернулі п'ёркі ўсіх народаў Савецкага Саюза, усіх працоўных свету, усяго прарасіўшага чалавецтва. Тут, у Вялікім Крамлёўскім палацы, 5 кастрычніка пачаў сваю работу XIX з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў).

Лічча задоўга да адкрыцця з'езда вялікую залу Крамлёўскага палаца запоўнілі дэлегаты. На з'езд сабраліся лепшыя людзі партыі Леніна—Сталіна. Сярод дэлегатаў з'езда — відныя партыйныя і дзяржаўныя дзеячы, відомыя ўсёй краіне работнікі прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і культуры, чыя творчая праца з'яўляецца прыкладам беззаветнага служэння народу, вытанчай справе камунізму. У ліку дэлегатаў — праслаўленыя ў баях за часці і слабу нашу Радзімы военачальнікі, Героі Айчынай вайны.

На з'езд прыйшлі дэлегаты зарубежных комуністычных і рабочых партыі. Да пачатку з'езда засталася некалькі хвілін. У зале наступнае ўрачыстая цішыня.

Сем гадзін вечара. На трыбуне паўднёвага таварыша І. В. Сталін, таварышы В. М. Молатаў, Г. М. Маленкоў, Н. Е. Варашылаў, А. А. Булганін, Л. П. Берыя, Л. М. Кагановіч, Н. С. Хрушчоў, А. А. Андрэеў, А. І. Мікаін, А. Н. Касыгін.

Дэлегаты і госці ў адным парыве ўстаюць і з захапленнем вітаюць любімага правадара партыі і савецкага народа вялікага Сталіна і яго верных саратнікаў. У зале доўга не змаўкаюць бурныя авачы. Раздаюцца прывітаньня вклічы: «Таварышу Сталіну — ура!», «Вялікаму Сталіну — ура!», «Нахай жыве таварыш Сталін!», «Роднаму, любіму Сталіну — ура!».

Гэта былі незабыўныя хвіліны. Гэта была хвалюючая дэманстрацыя любові і адданасці вялікаму правадору і настаўніку таварышу Сталіну, дэманстрацыя нескрушальнага адзінства нашай партыі, яе магутнай згуртаванасці вакол ленинска-сталінскага кіраўніцтва.

Імя Сталіна — у сэрцы кожнага чалавека. Сталіну абавязаны наш народ веліччу сваёй Радзімы, сусветна-гістарычным пераможам. Пад мудрым вядзеннем вялікага Сталіна савецкі народ набыў сацыялістычнае грамадства, адстаяў у баях з ворагамі часці і незалежнасць сваёй Айчыны, выратаваў сусветную цывілізацыю ад фашыскага гарбавства. Пад вядзеннем таварыша Сталіна наш народ уладваў і даўдзіў ідэю да камунізму, аддаючы ўсе свае сілы і магутны талент ажыццяўляючы геніяльных сталінскіх прадаўжальнікаў.

Блізі сціхі авачы, В. М. Молатаў гаворыць уступную прамову. Ад імя Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) ён цвёрда вітае дэлегатаў і гэсцей — прадстаўнікоў зарубежных комуністычных і іншых брацкіх партый рабочага класа.

В. М. Молатаў прамаўляе ўшанаваць устанавіць, слаўную памяць тых, хто ў гады вайны супраць германскіх і іншых агрэсараў гераічна абараняў нашу савецкую Радзіму і аддаў свае жыццё за нашу справядлівую справу. Ён прамаўляе ўшанаваць памяць віднейшых дзеячоў партыі і Савецкай дзяржавы — А. С. Шчэрбакова, М. І. Калініна, А. А. Жданова і другіх наёмных слэброў і таварышаў, жыццё якіх было непарушна звязана з партыяй.

У жалобным маўчанні стаюць дэлегаты, ушаноўваючы памяць перых сыноў партыі і народа, аддаючы ім дань глыбокай павагі.

З велізарнай увагай слухаюць дэлегаты ўступную прамову. Кароткімі і яркімі словамі характарызуе В. М. Молатаў слаўны шлях, пройдзены нашай краінай пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна за перыяд пасля XVIII з'езда ВКП(б).

Бурнымі апладзісмантамі адказвае з'езд на словы В. М. Молатава аб тым, што наша партыя прыйшла да XIX з'езда магутнай і згуртаванай, як ніколі.

Сянь нашай партыі, авяны слаўнымі баямі і многімі пераможамі, — гаворыць В. М. Молатаў, — высока ўзняты і кіліца наш народ уперад, да перамогі камунізму. Імя правадара нашай партыі, імя Сталіна выражае лепшыя надзеі і імкненні ўсёго прарасіўшага чалавецтва.

І зноў у зале грываць авачы ў часці таварыша Сталіна. Дэлегаты стоіць вітаюць вялікага правадара. З усіх канцоў залы раздаюцца прывітаньня вклічы, якія выражаюць гарачую любоў партыі і народа да свайго правадара і настаўніка.

Па даручэнню Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) В. М. Молатаў аб'яўляе XIX з'езд Комуністычнай партыі адкрытым.

Раздаюцца бурныя апладзісменты. Усе прысутныя ў зале паднімаюцца і з нахваленнем спяваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

З'езд пераходзіць да выбару сваіх кіруючых органаў — прэзідыума, сакратарыята, рэдакцыйнай камісіі і мадэратнай камісіі.

Пад бурныя апладзісменты ў састаў прэзідыума з'езда выбіраюцца: Андрэянаў В. М., Арыстаў А. Б., Багіраў М. Д., Берыя Л. П., Булганін Н. А., Варашылаў К. Е., Кагановіч Л. М., Каротчанна Д. С., Куусінен О. В., Маленкоў Г. М., Молатаў В. М., Ніязу А. І., Патолічаў Н. С., Сталін І. В., Хрушчоў Н. С., Шахметаў Ж.

Адначасова аглядаюцца парадак дня работы з'езда:

1. Справаздачны даклад Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) — дакладчык Сакратар ЦК тав. Маленкоў Г. М.
2. Справаздачны даклад Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б) — дакладчык Старшыня Рэвізійнай Камісіі тав. Маскатаў П. Г.
3. Дырэктывы XIX з'езда партыі па пятаму п'ятгадзюму плану развіцця СССР на 1951—1955 гады — дакладчык Старшыня Дзяржплана тав. Сабурзаў М. З.
4. Змяненні ў Статуте ВКП(б) — дакладчык Сакратар ЦК тав. Хрушчоў Н. С.
5. Выбары цэнтральных органаў партыі.

Старшыняваючы тав. В. М. Молатаў прамаўляе слова для справаздачнага даклада Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) Сакратару ЦК ВКП(б) тав. Г. М. Маленкову: Паўднёвы Г. М. Маленкоў на трыбуне дэлегаты з'езда сустракаюць бурнымі, працяглымі апладзісмантамі. Усе ўстаюць.

Даклад Г. М. Маленкова быў выслуханы дэлегатамі з глыбокай увагай, неаднаразова перапынаўся бурнымі апладзісмантамі.

У дакладзе дасяда глыбокі і яркі аналіз міжнароднага і ўнутранага становішча Савецкага Саюза, дасяда росту і ўмацавання Радоў партыі.

З глыбокім задавальненнем сустракае з'езд словы дакладчыка аб тым, што ў першыя які прайшоў пасля XVIII з'езда партыі, наша Савецкая дзяржава прадаўжала расці, развівацца і мацнець. Перад тварама найвышэйшых цяжкасцей наш грамадскі і дзяржаўны лад аказаўся, як паказваў вопыт вайны, самым трывалым, жыццяздольным і ўстойлівым ладом у свеце. Нескрушальна магутнае савецкае сацыялістычнае лад узмацняўся тым, што ён з'яўляецца сапраўды народным ладом, створаным самім народам, карыстаюцца магутнай патрыстычнай народа, забяспечвае росквіт усіх матэрыяльных і духоўных сіл народа.

Партыя, — гаворыць Г. М. Маленкоў, — ператварыла Савецкую краіну ў нескрушальную цвярдую сацыялістычную лад, што яна ўсмярна ўмацавала і ўмацоўвае сацыялістычную дзяржаву.

Няўхільны рост магутнасці нашай савецкай Радзімы, гаворыць дакладчык, з'яўляецца вынікам дрэвільнай палітыкі Комуністычнай партыі і яе арганізатарскай работы па ажыццяўленню гэтай палітыкі. Партыя, як вядучая і кіруючая сіла савецкага грамадства, забяспечыла своечасовую падрыхтоўку краіны да актыўнай абароны, накіравала ўсе намаганні народа на разгром ворага ў гады вайны і на справу новага магутнага ўздыму народнай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд.

Справаздачны перыяд быў перыядам дасяда ўмацавання партыі, перыядам умацавання поўнага адзінства і згуртаванасці партыйных Радоў. Заваявалася ў жорсткай барацьбе з ворагамі ленинска адзінства нашай партыі з'яўляецца самай характэрнай рысай яе ўнутранага стану, яе ўнутранага жыцця. У гэтым крыніца сілы і неперажывасці нашай партыі.

Бурнай авачыяй сустракаюць дэлегаты заяву Г. М. Маленкова аб тым, што непарушліва згуртаванасцю сваіх Радоў партыя абавязана перш за ўсё нашаму правадору і настаўніку таварышу Сталіну, які адстаяў ленинскае адзінства партыі. Адзіства партыйных Радоў было, будзе і будзе

асновай магутнасці і неперажывасці нашай партыі. Загартаваўшыся ў агні суровых выпрабаванняў вайны і ў барацьбе з цяжкасцямі пасляваеннага часу, партыя прыйшла да гэтага з'езда яшчэ больш умацаванай і адзінай, як ніколі, згуртаванай вакол свайго Цэнтральнага Камітэта.

У заключэнне даклада тав. Г. М. Маленкоў гаворыць:

— На чале народаў Савецкага Саюза стаіць выпрабаваная і загартаваная ў баях партыя, якая няўхільна праводзіць ленинска-сталінскую палітыку. Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі заваявана сусветна-гістарычная перамога сацыялізму ў СССР і назаўсёды знішчана эксплуатацыйна чалавека чалавекам. Пад кіраўніцтвам партыі народы Савецкага Саюза паспяхо-

Ранішняе паседжанне 6 кастрычніка

6 кастрычніка ў Вялікай зале Крамлёўскага палаца прадаўжаў сваю работу XIX з'езд ВКП(б).

Старшыняваючы Н. С. Хрушчоў абвешчае паседжанне адкрытым. У парадку дня — справаздачны даклад Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б), з якім выступіў тав. П. Г. Маскатаў.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б). Усе выступаючы гарача ўхваляюць ленинска-сталінскую палітыку Цэнтральнага Камітэта, якая забяспечыла савецкаму народу сусветна-гістарычную перамогі ў будаўніцтве камунізму. Пад званамі залы зноў і зноў ўспыхваюць бурны апладзісменты, залі дэлегаты з'езда называюць імя вялікага правадара і настаўніка таварыша Сталіна.

Першым у спрэчках выступае т. Грышынін (Масква).

— Справаздачны даклад Цэнтральнага Камітэта, — гаворыць ён, — узбройвае партыю і савецкі народ веліччай праграмай барацьбы за далейшы рос магутнасці Савецкай дзяржавы, за пачуток камуністычнага грамадства. Маскоўская партыйная арганізацыя, якая і ўся наша партыя, прыйшла да XIX з'езда яшчэ больш умацаванай, як ніколі згуртаванай вакол ленинска-сталінскага ЦК, вакол нашага роднага таварыша Сталіна.

Прамоўца расказвае з'езду аб поспехах, дасягнутых працоўнымі Масквы і Маскоўскай вобласці ў развіцці прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Слова атрымаў т. Патолічаў (Беларуская ССР). Ён прыводзіць яркія лічбы і факты, якія расказваюць аб росце гаспадаркі, культуры і дэбрату Беларускага народа.

— Усе гэтыя дзясціны, — залічае т. Патолічаў, — сталі магчымымі дзякуючы велізарнай дапамозе партыі, Саюза і асабіста таварыша Сталіна, які прамаўляе нястомныя клопаты аб усеагульным добрабыце народа.

Прамоўца высювае рад праблем, звязаных з далейшым развіццём эканомікі Беларускай ССР.

На трыбуне т. Мельнікаў (Украінская ССР). Ён характарызуе перыяд, што прайшоў паміж XVIII і XIX з'ездамі партыі, які перыяд найвышэйшай перамогі ленинска-сталінскіх ідэй.

Тав. Мельнікаў гаворыць аб поспехах украінскага народа, дасягнутых у брацкай сяці народаў СССР.

Працоўны Савецкай Украіны з велізарным задавальненнем і радасцю, з пачуццём гарачай узяцкасці таварышу Сталіну сустраці ўрачыстая авачы будаўніцтва Кахуўскай гідрэлектрастанцыі, Паўднёва-Украінскай і Паўночна-Крымскага каналаў.

На вачэрнім паседжанні прадаўжалася абмеркаванне справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б).

Вячэрняе паседжанне 6 кастрычніка

У ранішняй задач, што стаіць перад нашай краінай, гаворыць т. Грышынін (Сталінградская вобласць), актыўную ролю адтрымалі і адтрымваюць мясцовыя партыйныя арганізацыі, якімі Цэнтральны Камітэт партыі кіраваў штодзённа, з глыбокім веданнем справы, своечасова заўважалі і выпраўлялі сур'ёзныя недахопы, якія меліся ў іх рабоце. Прамоўца паказвае гэта на прыкладзе сталінградскай абласной партыйнай арганізацыі.

Гаворачы аб велізарных работах па ажыццяўленню сталінскага плана пераўтварэння прыроды, якія вядуцца ў нашай краіне, прамоўца звяртае увагу на неабходнасць павышэння адказнасці міністэрстваў, навуковых устаноў, асабліва Дзяржплана, у вырашэнні раду праблем, якія ўзнікаюць у сувязі з узмацненнем вялікіх будоўляў камунізма.

ва змагоўца за ажыццяўленне вялікай мэты будоўні камунізму ў нашай краіне.

У свеце няма такіх сіл, якія маглі-б спыніць наступальны рух савецкага грамадства. Наша справа неперажывасца. Трэба моцна трымаць руць і ісці сваім шляхам, не падаючыся ні правакацыям, ні запалохванню.

Над сцягам неўмучага Леніна, пад вядзеннем вялікага Сталіна ўперад, да перамогі камунізма!

Заключныя словы даклада неаднаразова перапынаюцца працяглымі апладзісмантамі. Пасля заканчэння даклада ўсе дэлегаты ўстаюць, гарача вітаюць таварыша Сталіна бурнай, працяглай авачы. Агульнае нясуца вклічы: «Ура! Нахай жыве вялікі Сталін!», «Роднаму Сталіну — ура!», «Нахай жыве наш любімы правадар і настаўнік таварыш Сталін!».

Далей т. Мельнікаў спыняецца на недахопах і памылках у ідэалагічнай рабоце партарганізацыі Украіны.

Слова прадастаўляецца т. Багіраву (Азербайджанская ССР).

— Магутнай ідэйнай зброй у барацьбе за камунізм, — гаворыць ён, — з'яўляецца геніяльная праца таварыша Сталіна. Аўбікаваны напрыклад з'езда новы выдатны твор таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізму ў СССР» убагагачае марксісцка-ленинскую навуку, раскрывае канкрэтныя шляхі і ўказвае сродкі паспяховага пераходу ад сацыялізму да камунізму.

Тав. Багіраў называе лічбы, якія сведчаць аб выдатных поспехах працоўных Азербайджанскай ССР. Вялікае месца ў сваім выступленні т. Багіраў аддаў пытанню ідэалагічнай работы. Ён крытыкаваў Інстытут гісторыі Акадэміі навук СССР і часопіс «Вопросы истории», Саюз савецкіх пісьменнікаў і «Літаратурную газету».

Наступнай выступае т. Лыкава (Іванаўская вобласць). Яна гаворыць аб развіцці прамысловасці буйнага тэкстыльнага цэнтры краіны, аб поспехах іванаўскіх тэкстыльшчыц. Тав. Лыкава падзярае сур'ёзныя крытыкі Міністэрства баваўнаводства СССР за неадастава высокую якасць баваўны, што пастаўляецца прамысловасцю.

Слова прадастаўляецца т. Снечкуску (Літоўская ССР). Ён гаворыць аб велізарных зрухах у жыцці літоўскага народа пасля ўстаўлення ў брацкую сямі народоў Савецкага Саюза. Літоўскі народ, які зневажаў пры буржуазным ладзе амерыканска-англійскімі імперыялістамі і літоўскімі буржуазнымі нацыяналістамі, цвёрды шчаслівы і ганарысты, што ў сямі народоў СССР ён, як роўны сярод роўных, уздзялінае ў будаўніцтве камуністычнага грамадства.

Малым будаўнікам камунізма прывітае сваё выступленне т. Міхайлаў (Масква).

Ён падзярае спыняецца на пытаннях партыйнага кіраўніцтва камсамолаў. Цэнтральны Камітэт партыі, гаворыць т. Міхайлаў, займаецца ўсімі бакамі жыцця, работы і выхавання савецкай моладзі. Д. XVIII з'езда ВКП(б) у камсамоле было 8 мільянаў чалавек. Цяпер камсамоў аб'ядноўвае каля 16 мільянаў.

Наступным выступае т. Пузануў (г. Куйбышэў). Значную частку свайго выступлення т. Пузануў прывітаў пытаннем, звязаным з будаўніцтвам Куйбышэўскай гідрэлектрастанцыі і аршыяльных сістэм. Ён крытыкаваў Міністэрства сельскай гаспадаркі СССР за тое, што іно задыгае разгляд праектаў і схем арашэння.

У паседжанні ўдзельнічае тав. Грышынін (Сталінградская вобласць), актыўную ролю адтрымалі і адтрымваюць мясцовыя партыйныя арганізацыі, якімі Цэнтральны Камітэт партыі кіраваў штодзённа, з глыбокім веданнем справы, своечасова заўважалі і выпраўлялі сур'ёзныя недахопы, якія меліся ў іх рабоце. Прамоўца паказвае гэта на прыкладзе сталінградскай абласной партыйнай арганізацыі.

Гаворачы аб велізарных работах па ажыццяўленню сталінскага плана пераўтварэння прыроды, якія вядуцца ў нашай краіне, прамоўца звяртае увагу на неабходнасць павышэння адказнасці міністэрстваў, навуковых устаноў, асабліва Дзяржплана, у вырашэнні раду праблем, якія ўзнікаюць у сувязі з узмацненнем вялікіх будоўляў камунізма.

Аб вялікіх поспехах у гаспадарчым і культурным будаўніцтве савецкага Далёкага Усходу гаворыць у сваім выступленні т. Ефімаў (Хабарэўскі край). Разам з тым ён падзярае крытыкі Міністэрства чорнай металургіі і Міністэрства лясной прамысловасці за маруднасць у вырашэнні раду важных пытанняў прамысловага развіцця Далёкага Усходу.

Тав. Мгеладзе (Грузінская ССР) падкрэслівае выдатнае значэнне новай працы І. В. Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізму ў СССР».

Расказваючы аб буйных поспехах, дасягнутых Савецкай Грузіяй у развіцці гаспадаркі і культуры ў пасляваенны перыяд, т. Мгеладзе адзначае, што гэтых поспехаў было-б значна больш, калі-б у дзейнасці партыйнай арганізацыі рэспублікі не былі дачуплены сур'ёзныя памылкі і памылкі. Выконваючы ўказанні ЦК ВКП(б), таварыша Сталіна, партыйная арганізацыя рашуча ліквідуе памылкі і недахопы, якія мелі месца.

Тав. Фадзееў (Масква) гаворыць у сваім выступленні аб велізарных клопатах, якія нястомна працягваюць партыя, таварыш Сталін у развіцці савецкай літаратуры. Партыя патрабуе нашу літаратуру самай перадавай ідэйнаму, вялікімі ідэйнамі камунізму, паставіла ў цэнтры ўвагі ў мастацтве савецкага чалавека, які будзе новае грамадства, і паказала шлях бязмежнага ўдасканалення і наватарства на шляхах сацыялістычнага рэалізму. Тав. Фадзееў з лым падрабязна характарызуе недахопы мастацкай літаратуры.

Тав. Андрэянаў (Ленінград) у сваім выступленні заявіў, што ленинградская партыйная арганізацыя, як і ўся наша

Ранішняе паседжанне 7 кастрычніка

7 кастрычніка ў Вялікай зале Крамлёўскага палаца прадаўжаў сваю работу XIX з'езд ВКП(б).

Ранішняе паседжанне адкрылася пад старшынствам тав. Н. А. Булганіна.

У парадку дня з'езда — абмеркаванне справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б). У цэнтры ўвагі з'езда — асноўныя палажэнні і задачы, паставленыя ў дакладзе тав. Г. М. Маленкова. Прамовы дэлегатаў прасякнуты пачуццём гарачай любові, бязмежнай адданасці і глыбокай уцягненасці вялікаму правадору і настаўніку таварышу Сталіну за мудрае кіраўніцтва партыяй і краінай.

Кожнае выступленне на з'ездзе насамачна яркімі прыкладамі, якія характарызаваюць гіганцкі размах мірнага будаўніцтва ў рэспубліках, краях і абласцях краіны. Дэлегаты ў той-жа час падзяраюць крытыкі недахопы ў дзейнасці партыйных, савецкіх і гаспадарчых арганізацый, указваючы на навірашэнныя пытанні.

Першым выступае ў спрэчках т. Кубін (Эстонская ССР). Ён гаворыць аб тым, што пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і асабіста таварыша Сталіна, пры велізарнай дапамозе ўсяго савецкага народа і асабліва вялікага рускага народа эстонскі народ у кароткі тэрмін развіў сваю эканоміку і культуру ў такіх маштабах, якія дазваляюць ператварыць Эстонію з краіны аграрнай, з дробнай хутарскай сялянскай гаспадаркай, з бяздога прыдатку імперыялістычнай дзяржавы, у рэспубліку высокаразвітай індустрыі і буйнай сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Старшыняваючы прадастаўляе слова тав. Л. П. Берыя. Аднаго з бліжэйшых саратнікаў вялікага Сталіна з'езд сустракае бурнымі, працяглымі апладзісмантамі.

У жыцці нашай партыі і савецкага народа, гаворыць тав. Берыя, за перыяд з XVIII да XIX з'езда асаблівае месца займаюць дзве падзеі. Першай з іх з'яўляецца Вялікая Айчынная вайна. У гэтай вайне вырашалася пытанне аб лёсе нашай Радзімы і аб лёсе дзяржавы і народаў Еўропы і Азіі. Савецкі Саюз адстаяў сваю незалежнасць, уштант разбіў ворага і тым выратаваў чалавецтва і яго цывілізацыю. Натхніцелем і арганізатарам вялікай перамогі савецкага народа была Комуністычная партыя, кіруючая таварышам Сталіным.

Другой найвялікай падзеяй у жыцці партыі і савецкага народа, гаворыць тав. Берыя, з'яўляецца новы магутны ўздым народнай гаспадаркі, які даў магчымаць павысціць узровень нашай прамысловасці ў параўнанні з даваенным у 2,3 разо.

партыя, прыйшла да XIX з'езда адзінай і згуртаванай вакол ленинска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта, вакол вялікага правадара і настаўніка таварыша Сталіна.

Тав. Андрэянаў гаворыць, што на волі партыі і таварыша Сталіна Ленінград становіцца важнейшым цэнтрам тэхнічнага працы краіны, цэнтрам кваліфікаванага машынабудавання, прыборабудавання і суднабудавання.

Указваючы на рад істотных недахопаў у рабоце прамысловасці, прамоўца крытыкуе асобныя міністэрствы за слабае кіраўніцтва прадпрыемствамі.

Аб велізарных поспехах Савецкага Казахстана, дасягнутых пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі, гаворыць у сваім выступленні т. Шахметаў (Казахская ССР). Разам з тым ён указвае на недахопы ў развіцці сельскай гаспадаркі рэспублікі, асабліва грамадскай жывёлагадоўлі. Тав. Шахметаў крытыкуе Міністэрства сельскай гаспадаркі СССР за неадастава ўвагу да пытанняў развіцця жывёлагадоўлі ў Казахстане.

Яркі прыклады, якія характарызаваюць велізарны сацыялістычны пераўтварэнні, што адбыліся за апошнія гады ў Малдавіі, прывіў у сваім выступленні т. Брэжнэў (Малдаўская ССР).

Тав. Муратаў (Татарская АССР) гаворыць аб поспехах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва ў Татарыі, вялікіх задачах, якія стаіць перад прамысловасцю

XIX з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

ДЗЁННІК З'ЕЗДА

Вячэрняе паседжанне 7 кастрычніка

На вячэрнім паседжанні прадэманстраваныя спрэчкі па справах дакладах Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б).

Старшынявуючы тав. Л. М. Кагановіч прадэманстравала слова т. Вялікава (Алтайскі край). Прамоўца гаворыць аб вялікіх поспехах у развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры края.

Адзначаючы, што Кузнецкія стэпы павялічваюць частым засухам, т. Вялікава лічыць неабходным разгарнуць будаўніцтва гідрэлектрастанцый, якія дазваляюць скарыстаць воды ракі Об для арашэння стэпавых раёнаў края.

Выступіўшы ўслед за тым т. Пас (Молдаўская вобласць) паведаміў у сваёй прамове, што вобласць дзякуючы велізарным клопатам партыі і ўрада стала адным з буйнейшых індустрыяльных цэнтраў краіны. Тав. Пас ставіць пытанне аб далейшым развіцці ў галіне гідратэхнічнага будаўніцтва, аб скарыстанні вельмі багатых водных заспаў уральскіх рэк.

Слова атрымаў т. Ягорэў (Карэла-Фінская ССР). Ён расказвае аб поспехах, дасягнутых працоўнымі Карэла-Фінскай рэспублікі, у прыватнасці, аб развіцці лесной, папяровай прамысловасці, сельскай гаспадаркі.

На трыбуне — т. Ігнатаў (Краснадарскі край). Ён гаворыць аб тым, што за гады ад XVIII да XIX з'езда працоўныя Кавказу, які ў гэты перыяд пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта партыі дасягнулі значных поспехаў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве.

Тав. Ігнатаў падрабязна спыняецца на развіцці сельскай гаспадаркі края. Пад апладысментамі ўсёй залы т. Ігнатаў паведамае аб буйных поспехах калгаснікаў Кавказу.

Ухваляючы прамову аб вядомым партыі Леніна—Сталіна, аб савецкім народе, які дасягнуў пад кіраўніцтвам партыі гістарычных перамог, гаворыць т. Марнейчук (Украінская ССР).

Пасля чарговага кароткага перапынку з'езд аднаўляе работу. Пазнаёміў у прамове з'езда таварыш І. В. Сталіна і яго верных саратнікаў дэлегатаў і госці сустракаюць бурнай, прадэтай авашчай. Усе ўстаюць. Раздаюцца прывітаньня вядомы: «Нахай жыве таварыш Сталін!», «Таварыш Сталін — ура!».

Наступным выступае т. Раззамаў (Кіргіская ССР). Дзякуючы навізнаму ажыццяўленню ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі партыі, гаворыць ён, кіргіскі народ за гады савецкай улады дасягнуў вялікіх поспехаў у сваім па-

літычным, эканамічным і культурным развіцці. Прамоўца паведамае, якія спадчыта аб вялікім росце прамысловасці і сельскай гаспадаркі рэспублікі.

Старшынявуючы прадэманстравала слова дэлегата з'езда Маршалу Савецкага Саюза, ваеннаму міністру СССР тав. Васілеўскаму, цёпла сустрамаю з'ездам. Тав. Васілеўскі гаворыць аб тым, што салдаты, сержанты, афіцеры і генералы Савецкай Арміі жывуць агульнымі пачуццямі з усім народам. Армейскія камуністы і ўсе савецкія воіны прышлі да XIX з'езда партыі з новымі поспехамі ў баявой і палітычнай падрыхтоўцы, якія ніколі згубілі вакол горада любімага правадара і вялікага палкаводца таварыша Сталіна.

— Стан баявой і апэратыўнай падрыхтоўкі Савецкай Арміі, яе мабільнасці і баява-ваеннага гатоўнасці, — заўвага т. Васілеўскага пад дружныя апладысмента ўсёй залы, — дае нам поўнае права запэўніць партыю, урад і асабіста таварыша Сталіна ў тым, што Савецкая Армія з часцю выканала ўсладжэння на яе задачы па ахове стваральнай працы савецкага народа, па абароне дзяржаўных інтарэсаў Савецкага Саюза.

Пасля выступлення т. Васілеўскага з'езд аднаўляе прамову рашэнне аб спыненні спрэчак.

Тав. Г. М. Маленкоў ад заключнага слова адмаўляецца.

З'езд пераходзіць да прыняцця рашэння. Дэлегат Маскоўскай партыйнай арганізацыі тав. Капітонаў уносіць прапанову прыняць наступную рэзалюцыю па справах даклада ЦК ВКП(б):

«Заслухаўшы і абмеркаваўшы справядлівы даклад Сакратара ЦК ВКП(б) тав. Маленкова Г. М. аб рабоце ЦК ВКП(б), XIX з'езд ВКП(б) паставіў так:

Адоўчыць палітычную лінію і практычную работу ЦК ВКП(б).

Прапанаванае рэзалюцыю прымаецца аднагалосна, пад доўгае і маўклівае авашчай ўсёй залы. Усе ўстаюць. Раздаюцца доўгія выклікі: «Нахай жыве таварыш Сталін!», «Слава вялікаму Сталіну!».

Тав. Кагановіч паведамае, што на XIX з'ездзе прысутнічаюць госці — дэлегаты камуністычных і іншых брацкіх рабочых партый зарубажных краін.

Ад імя Польскай аб'яднанай рабочай партыі з'ездам старшыня Цэнтральнага Камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі тав. Балеслаў Берут. Яго яркая прамова неаднаразова перапынялася працяглымі апладысментамі.

Спрэчкі па справах дакладах: ЦК ВКП(б) — тав. Г. М. Маленкова і Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі ВКП(б) — тав. П. Г. Маскатава

Прамова тав. Н. С. ПАТОЛІЧАВА

(Беларуская ССР)

Таварышы! У справах дакладах Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) тав. Маленкоў дамажэ з'ездзе аб той гераічнай барадбе, якую правяла наша партыя пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна ў перыяд ад XVIII да XIX з'езда партыі.

Выкладзенны ў дакладзе Цэнтральнага Камітэта задачы нашай партыі ў галіне ўнутранай і знешняй палітыкі забяспечваюць далейшае ўмацаванне магутнасці нашай Радзімы, як вядучай сілы міжнароднага лагера міру, змагары і сацыялізма, далейшы абнавілены рух намага грамадства да камунізму. Няма ніякага сумнення, што ўсё савецкі народ горада адоўчыць і падтрымае гэтую палітыку, яшчэ часцей агітуе свае рады вакол партыі, вакол свайго правадара і настаўніка таварыша Сталіна! (Апладысментамі).

Разам з усім савецкім народам працоўныя Беларусі з найвялікшай радасцю, палітычным і працоўным уздымам сустракаюць аб'явіны XIX з'езда нашай партыі. Матэрыялы, аб'явіны да з'езда, глыбока вывучаюцца працоўнымі рэспублікі, шырока абмяркоўваюцца ў партыйных арганізацыях. Толькі на прапайшых сходах лярвічных арганізацый выступіла 85 тысяч камуністаў, якія адзідушна адоўчылі матэрыялы да з'езда і ўнеслі многа прапанов і заўваг. Усе яны перададзены ЦК ВКП(б).

Беларускі народ з асаблівай цешлівай успрымае новыя планы нашай партыі па развіцці народнай гаспадаркі Савецкай краіны. У яго ёсць на гэта найліпшыя падставы. У перыяд паміж XVIII і XIX з'ездамі партыя беларускі народ вытрымаў найвялікшыя выпрабаванні. Многае засталася ў яго паміж і, сэрца мільянаў працоўнікаў Савецкай Беларусі. Усім вядома ступень разбурання ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны і часовай акупацыі. Беларускі народ у поўнай меры ўсведамае, што такое разбурае народнай гаспадаркі ў іншых умовах, ва ўмовах калітэлізму, магло б прывесці да поўнага збяднення народа, да яго вымірання. Толькі дзякуючы савецкаму ладу, дзякуючы клопатам Цэнтральнага Камітэта ВКП(б), Савецкага ўрада і асабіста таварыша Сталіна Беларусі ў кароткі тэрмін аднавіла сваю гаспадарку і ладзіла далей па шляху індустрыялізацыі, магутнага ўздыму ўсёй сацыялістычнай эканомікі і культуры.

Таварышы! Хутка адраджэне народнай гаспадаркі Беларусі пасля Айчыннай вайны — гэта перамога ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, пераважна прыклад правільнага вырашэння нацыянальнага пытання, праблемы супрацьдзейнасці нацыі у многанацыянальнай дзяржаве.

Дамгчыту разбураная ў гады вайны прамысловасць Беларусі цяпер поўнасцю адноўлена, атрымае далейшае развіццё, а выпуск прамысловай прадукцыі ў 1952 г. склаў 150 працэнтаў да даваеннага. Аб хуткім развіцці прамысловасці Беларусі гаворыць той факт, што сярэднегадавы прырост прамысловай прадукцыі за пяцігоддзе склаў 41 працэнт, магутнасць электрастанцый павялічана супраць даваеннай у 2,5 разы. Даваенная прамысловасць Беларусі ў поўнай ступені грунтавалася на выкарыстанні сыравінных рэсурсаў рэспублікі. Галоўнае месца ў яе развіцці займае харчовая, лёгкая і мясцова прамысловасць. Усямерна развіваючы гэтыя галіны прамысловасці, якія базуюцца на месцавым сыравіне, камуністычная партыя Беларусі аддае асаблівую ўвагу развіццю машынабудавання, прадукцыя якога ўзраста супраць даваеннага ўзроўню ў 15 разоў.

На ініцыятыве таварыша Сталіна ў Беларусі створаны такія новыя галіны прамысловасці, як трактарабудаванне, аўтамабільбудаванне, станкабудаванне, вытворчасць плашчынішчаў, металікаў, вельсенаў і інш., што з'яўляецца велізарным дасягненнем у пасляваенным развіцці народнай гаспадаркі Савецкай Беларусі. Гэты галіны прамысловасці развіваюцца на аснове новых дасягненняў савецкай індустрыі, яе тэхнічнага росту і ўдасканалення. Усё гэта з'яўляецца канкрэтным ажыццяўленнем узгаджаў таварыша Сталіна адносна забяспечэння максімальнага задавальнення пастаянна ўзрастаючых матэрыяльных і культурных патраб усяго грамадства шляхам нясення росту і ўдасканалення сацыялістычнай вытворчасці на базе вышэйшай тэхнікі.

Грамадская гаспадарка калгасоў Беларусі ў час вайны была поўнасцю разгарэна і разбурана. Прышлося ўсё стварыць нанова. І зараз беларускі народ можа з гордацю заявіць, што сельская гаспадарка Беларусі пры велізарнай дапамозе нашай партыі, таварыша Сталіна не толькі поўнасцю адноўлена, але і атрымала сваё далейшае развіццё. У сучасны момант неадзіныя фонды калгасоў значна большыя, чым яны былі да вайны. Адноўлена пасевная плошча абжаваўных і тэхнічных культур. Колькасць трактараў і сельскагаспадарчых машын узраста ў два разы. Праведзена калектывізацыя ў асобных абласцях рэспублікі. Мільёны сялян нашых заходніх абласцей далучыліся да сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, будуць і ўмацаваць калгасам, развіваючы

іх грамадскую гаспадарку. У цэлым па Беларусі і па кожнай з 12 абласцей у пасобку прадуктыўная грамадская жыццёлагадоўля ў калгасе значна перавысіла даваенны ўзровень.

Партыйная арганізацыя, беларускі народ усведамаюць, што ўсе гэтыя дасягненні сталі магчымымі дзякуючы велізарнай дапамозе партыі, Савецкага ўрада і асабіста таварыша Сталіна, які працягвае нястомныя клопаты аб усюгалым добрабыце народа. (Апладысментамі). Пры іх дапамозе напружаная праца беларускага народа дала свае вялікія плады. Але мы таксама ўсведамаем, што ў нас многа яшчэ недахопаў, якія тармазяць развіццё народнай гаспадаркі. Вытворчыя магутнасці новых прадпрыемстваў поўнасцю яшчэ не выкарыстоўваюцца, яны павінны значна павялічыць выпуск прадукцыі. Прамысловасць Беларусі можа развіцца значна хутчэй. Рэспубліка мае дастатковы людскія рэсурсы, шырока развітыя водны і чыгуначны транспарт, яе вольная гаспадарка поўнасцю забяспечваецца ўсім будаўнічымі матэрыяламі. Рэспубліка мае трывалую паліўную базу — я маю на ўвазе выключна вялікі запасы торфу. У сучасны момант каля 75 працэнтаў патраб прамысловасці забяспечваюцца мясцовымі палівамі. Усе гэтыя сыравінныя магчымасці для далейшага развіцця прамысловасці Беларусі павінны быць поўна ўлічаныя як кіруючымі арганізацыямі рэспублікі, так і планавымі органамі і саюзнымі міністэрствамі.

У развіцці сельскай гаспадаркі Беларусі таксама ёсць многа недахопаў і нявыкарыстаных магчымасцей. Важнейшым недахопам заключаюцца ў тым, што мы яшчэ не дабіліся неабходнага павышэння ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і прадуктыўнасці жыццёлагадоўлі ў калгасе, не пераадолелі аставаўшы ў вытворчасці адной з найбольш важных тэхнічных культур — яльвы, слаба выкарыстоўваем тэхніку МТС, матэрыялы і працоўныя рэсурсы калгасоў. Яшчэ не зыцты парашэнні Статута сельскагаспадарчых арцёл і многіх калгасоў. Беларуска партыйная арганізацыя змагаецца за хутчэйшую ліквідацыю гэтых сур'езных недахопаў.

Таварышы! Беларускі народ з вялікай удзячнасцю да нашай партыі, да таварыша Сталіна успрымаў рашэнне аб правядзенні асушальных работ у Палескай вобласці і разглядае гэтыя рашэнне як новае праўдзіленне найвялікшых клопатаў таварыша Сталіна аб беларускім народе, аб росце і росквіце Савецкай Беларусі.

Палеская праблема даўно хвалявала беларускі народ. Але вырашэнне гэтай праблемы звязана з палескімі матэрыяльнымі затратамі і вялікімі цяжкасцямі ў справе гідратэхнічнага будаўніцтва. Толькі нашай вялікай ураіне з нечыгарнальнымі магчымасцямі, сучаснай тэхнікай, накопленым вопытам у барадбе за стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму пад сіл вырашэнне такіх складаных задач. Узводзячы вялікія будоўлі камунізму, ператвараючы прыроду, савецкі народ ажыццяўляе прадначартанні таварыша Сталіна аб шляхах пераходу ад сацыялізму да камунізму.

Вырашэнне палескай праблемы — гэта карэнае ператварае прыроды на велізарнай тэрыторыі, якая ахоплівае звыш 42 тысяч квадратных кіламетраў. Вынікам вырашэння палескай праблемы будзе асаўенне мільянаў гектараў ураджайных тарфяных зямель. Толькі ў Беларусі ў раёнах Палескай вобласці асаўенне больш 3,5 мільёна гектараў балот і забалочаных зямель. Ніжка перадаючы значэнне палескай праблемы, за якую барадба наша партыя. Трэба падкрэсліць, што ва ўмовах Беларусі (якая мае глыбокі нармальнай вільготнасці) высокаўраджайны тарфяныя зямлі на іх вытворчай эфектыўнасці можна прыраўняць да арашальных зямель поўдня краіны. Каб вырашыць палескую праблема, неабходна правесці цэлы комплекс гідратэхнічных работ у басейне ракі Прыпяці, а іменна: ачыстку і абважванне самой Прыпяці, регуляванне яе прытокаў шляхам стварэння шматлікіх водасховішчаў і іншых гідратэхнічных работ.

У Савецкай Беларусі велізарная колькасць вялікіх і малых рэк. Значная частка іх, як і некаторыя ракі Украіны, цячу ў напрамку Прыпяці, якая не здольна паліўнуць велізарныя прытокі вады, у сувязі з чым ствараецца, калі можна так сказаць, затопленне на ўсё яе прытокі. Цячэнне рэк замаўраджаецца, і гэта прыводзіць да затоплення балот, лугоў і паліўнічаў на значны перыяд года. Задача заключаецца ў тым, каб ліквідаваць гэты затоп на Прыпяці і дапамагчы сістэмамі гідратэхнічных абудаванняў, прымуць больш 400 рэк і рэчак у Палескай вобласці цячы значна хутчэй, вызваляючы палескія зямлі ад лішняй вільготы. Задача нялёгкая. Але, узброеныя сталінскімі ўкаваннямі аб тым, што «людзі, пазнаўшы законы прыроды, уцяваючы іх і абіраючыся на іх, умела прымяняюць і выкары-

стоўваючы іх, могуць абмежаваць сферу іх дзеяння, даць разбуральным сілам прыроды іншы напрамак, накіраваць разбуральныя сілы прыроды на карысць грамадства», — большавікі ствараюць мору, праклаваюць каналы, паварочваюць рэчышчы рэк, яны здолеюць вырашыць і гэтую задачу. Мільёны гектараў ураджайных зямель Палескай вобласці будуць пастаўлены на службу камуністычнаму будаўніцтву. Вады, якія цяпер затопляюць зямлі Палескай вобласці, будуць сабраны ў водасховішчы, а іх разбуральныя сілы ператворыцца ў электраэнергію.

Да гэтага я толькі хацеў дадаць, што адкрытыя ў Беларусі на тэрыторыі Палескай вобласці велізарныя каляіныя угнаенняў вельмі сыравінна спалучаюцца з наўнясцю вялікіх масіваў тарфяных зямель, якія маюць патрэбу ў гэтых угнаеннях. Таму я лічу, што адтэрміноўка пачатку распрацоўкі каляіных угнаенняў беларускага мецанарызавання з'яўляецца непажаданай. Гэта прывядзе да сур'езнага зніжэння матэрыяльных вынікаў асаўення Палескай вобласці.

Хацеўся-б яшчэ сказаць аб тых велізарных нявыкарыстаных магчымасцях, якія тоць у сабе шматлікія тарфяныя масівы, размешчаны на тэрыторыі Беларусі і па ўсёй нечарназёмнай паласе нашай краіны. Асаўенне і асаўенне гэтых зямель не патрабуе вельмі вялікіх матэрыяльных затраў і складаных гідратэхнічных абудаванняў. Неабходна регуляванне водарэжнішчаў, якімі з'яўляюцца пераважна малыя рэкі, і пабудова дробнай асушальнай сеткі. У Беларусі такіх масіваў вельмі многа, а калі ўзяць усе раёны нечарназёмнай паласы, то гутарка пойдзе аб мільянах гектараў. Уключэнне гэтых зямель у сельскагаспадарчы абарот усю істотную папярэчку ў само разушэнне нечарназёмнай паласы.

На тарфяных землях вырошчваюцца высокі ўраджай многіх культур. Вопыт паказвае, што 20—25 цэнтэраў з гектара — гэта гарантыяны ўраджай. Краіна атрымае дадаткова тэсяты мільянаў пудоў хлеба. Савецкая Беларусь, выконваючы ўкаванні ЦК ВКП(б) і Савецкага ўрада, праводзіць вялікую работу па асушэнню і асаўенню тарфяных зямель. У 1952 г. усю асушана каля 100 тыс. гектараў. У наступныя гады гэтая работа будзе пашырацца.

Хачу ўзяць яшчэ адно насцеўнае пытанне развіцця сельскай гаспадаркі цэнтральных і паўночна-заходніх раёнаў краіны, куды ўваходзіць і Беларусь. Вопыт перадавых калгасоў паказвае, што зямлі гэтай часткі краіны могуць даваць хлеба ў 2—3 разы больш, чым яны даюць у сучасны момант. Механізацыя асобных палаявых работ, асабліва па абжаваўных культурах, значна зрасла і, згодна прэкта дырэктару XIX з'езда партыі па пятым пяцігадоваму плану, будзе к вяліку пацігоддзю завершана. Цяпер створаны ўсе неабходныя ўмовы для своечасова і якаснай апрацоўкі зямель. Найбольш час, калі гэтак-жа актыўна трэба ўзвядзі па папешчэнне спраў: ўгнаення і ваванавання палёў. Я лічу, што ў раёнах нечарназёмнай паласы пытанне ўгнаення палёў прынята. Нельга не заўважыць наўнясці разрыўу ў спосабах правядзення работ, якая мае месца ў сельскай гаспадарцы гэтых раёнаў. З аднаго боку — перапакасае тэхніка ў апрацоўцы зямлі, і доглядае пасаваў, ва ўборцы ўрадкаў, укарэненне дасягненняў навуцы ў паліўна-вядоства і жыццёлагадоўлю; з другога — недастатковы спосабы ў накапленні і прымяненні ўгнаенняў.

Ва ўмовах цэнтральных і паўночна-заходніх раёнаў велізарнае значэнне мае шырокае прымяненне торфу як угнаення. Калгасы Беларусі ў 1952 г. вывезлі на палі 12 млн. тон торфу. Гэта ў 2—3 разы больш, чым у мінулыя гады, але ўсё-ж даўша не дастаткова.

Калі справу збытчы торфу для ўгнаення арганізаваць як належыць, у шырокіх маштабах, атопліваючы ўсе зямлі нечарназёмнай паласы, матэрыяльны эффект будзе вялікі. Практыка паказвае, што галоўным тэрмагам у ажыццяўленні гэтай задачы з'яўляецца адсутнасць механізацыі. Неабходна ў дзяржаўных маштабах вырашыць пытанне аб стварэнні тэхнікі па здымчы торфу і вапны для ўгнаення і ваванавання палёў, скандэнтраваную гэтую тэхніку ў машына-трактарных станцыях.

Таварышы, я хацеў-бы таксама асветліць некаторыя пытанні, звязаныя з развіццём навуцы і яе прымяненнем дасягненняў навуковых устаноў рэспублікі. У Савецкай Беларусі адноўлены і развіваюцца вышэйшыя навуковыя ўстановы, дзяржаўны ўніверсітэт, Акадэмія навуц, устаноў культуры і мастацтва. Праводзіцца вялікая работа ў галіне палітычнага і ідэалагічнага выхавання працоўных. Значна пашырана вывасцкая дзейнасць. У 1952 г. завершаны выпуск на беларускай мове чацвёртага выдання Творыў В. І. Леніна і 13 тамуў Творыў І. В. Сталіна. Дасягненні ў галіне навуцы, культуры,

мастацтва ў нашай краіне велізарны. Разам з тым неабходна сказаць, што ў развіцці навуцы ў рэспубліцы рэспублікі, у тым ліку ў Беларусі, маюць месца буйныя недахопы. У чым яны заключаюцца? Навуковыя ўстановы доўгі час займаліся вузкімі кругам тых дзятэў, якія маюць як-бы асаўрэнае значэнне для развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі. Бясспрэчна, што акадэміі навуц павінны ў першую чаргу вырашаць карэныя пытанні развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі. Але хіба можна дапусціць, каб яны абжаўваліся толькі гэтымі пытаннямі і адрываліся ад агульных праблем навуцы, якая развіваецца ў нашай краіне. Бясспрэчна, што рэспубліканскія акадэміі навуц (у гэтай справе большую ініцыятыву трэба было-б правіць самай Акадэмія навуц) павінны мець больш цесную сувязь з навуковымі цэнтрамі нашай краіны, больш актыўна ўдзельнічаць у вырашэнні на ўмовах праблем, што высеўваюцца перад навукай камуністычным будаўніцтвам.

І далей. Беларуская Акадэмія навуц мае 17 інстытутаў, але да апошняга года яна не мела фізіка-матэматычнага інстытута, інстытута фізіялогіі, інстытута мованазвуства, інстытута энергетыкі. У інстытуте эканомікі да апошняга часу не было сёнтара палітычнай эканоміі. Зраўнаеда, што адсутнасць укаванні інстытутаў аўжыла навуковую дзейнасць рэспубліканскай Акадэміі навуц і яе вучоных.

Неабходна прыняць дадатковыя меры да таго, каб навуковыя ўстановы і вучоныя саюзныя рэспублікі былі-б больш цесна звязаны з навуковымі цэнтрамі краіны, больш актыўна ўключаліся ў навуковую работу па вырашэнню важнейшых праблем савецкай навуцы.

Таварышы! У партыйнай арганізацыі Беларусі, які і ва ўсёй нашай партыі, перад XIX з'ездам прайшлі зноў даверы справядлівыя сходы, канферэнцыі, з'езд кампартыі рэспублікі. Усебакова абмеркавалі вынікі і становішча работы. Камуністычная партыя Беларусі ўсведамае, што побач з дасягнутымі поспехамі ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве маюць месца буйнейшыя недахопы. Справядлівыя сходы, канферэнцыі, XX з'езд Камуністычнай партыі Беларусі паказалі, што камуністы рэспублікі не жадаюць хірыць з гэтымі недахопамі ні ў дзейнасці ЦК Камуністычнай партыі Беларусі, ні ў дзейнасці аблокаў, гармокаў, райкомаў, савецкіх і гаспадарчых органаў.

Скаіканне XIX з'езда артыі выклікала новую хвалю актывізацыі камуністаў. Сходы, канферэнцыі прайшлі пад знакам вострай і глыбокай крытыкі і самакрытыкі. Крытыка была накіравана супраць канцэлярыскіх метадаў кіраўніцтва, пурліўнага ўнутрыпартыйнага дэмакратыі, заціску крытыкі, супраць непраўдлівых вядоўін асобных камуністаў перад партыяй, неабшэраўнага лагору кадраў і культурна-вправанае так званай асабістай адванасці спрад кіруючых работнікаў. Шырокае перадаўсэдаўскае абмеркаванне матэрыялаў да XIX з'езда і справядлівы партыйны камітэат, высокі ўзровень крытыкі недахопаў паслужыць магутным штуршком для далейшага ўздыму ўсёй партыйнай работы.

Таварышы! Камуністычная партыя Беларусі прышла да XIX з'езда партыі Леніна—Сталіна як ніколі адданай вялікаму ленінскаму спадку, як ніколі згуртаванай вакол нашата тэніальнага правадара і мурата настаўніка таварыша Сталіна. (Працягвае апладысментамі).

Беларускі народ поўна глыбокай сардэчнай удзячнасці таварышу Сталіну за тое, што ён дапамог Савецкай Беларусі пераадолець вынікі вайны, выйсці на шырокую дарогу магутнага ўздыму і ўсебаковага развіцця народнай гаспадаркі і культуры, нацыянальнай па форме, сацыялістычнай па зместу.

Таварышы! Выдатны падарунак да XIX з'езда атрымала наша партыя, савецкі народ — тэніальную працу таварыша Сталіна ў «Знамячына праблемы сацыялізма ў СССР». Таварыш Сталін узабаціў марксісцкую навуку новымі тэарэтычнымі дасягненнямі, якія маюць гістарычнае значэнне для партыі, дзяржавы, для ўсёга міжнароднага камуністычнага руху. Таварыш Сталін ўнёс існасць у карэныя пытанні камуністычнага будаўніцтва, ачыркуў асноўны закон сацыялізма, вызначыў асноўны ўмовы пераходу ад сацыялізма да камунізму. Нал правадар і настаўнік таварыш Сталін укаваў партыі і народу яшчэ шлях — шлях да поўнай перамогі камунізму.

Народы Савецкага Саюза, рабочыя і працоўныя ўсёго свету глыбока ўдзячны таварышу Сталіну за яго баспрыкальным паданні у навуцы, які актывівае чалавечтву светлаю будучыню.

Пад мудрым кіраўніцтвам таварыша Сталіна савецкі народ пабудуе камуністычнае грамадства!

Нахай жыве наш вялікі і родны таварыш Сталін! (Працягвае апладысментамі).

- Ма з'езде ў якасці гасцей прысутнічаюць дэлегаты 44 брацкіх камуністычных і рабочых партый:
- Польскай аб'яднанай рабочай партыі: тт. Б. Берут, Ф. Мазур, Э. Охоб;
- Кампартыі Чэхаславакіі: тт. Б. Готвальд, А. Златошкі, В. Шырокі;
- Кампартыі Кітая: тт. Лю Шао-цы, Жао Су-шэнь, Чэнь І, Ван Цзя-сянь, Лю Чан-шэнь, Лі Фун-чунь;
- Французскай кампартыі: тт. М. Тарэз, О. Лекр, Р. Гюбо, Ж. Вермерш, Ж. Каньё, Р. Гарэда;
- Італьянскай кампартыі: тт. Л. Лонга, Р. Грыско, Р. Мантаньяна, П. Інтрао, Э. Банаці, П. Рабці;
- Венгерскай партыі працоўных: тт. М. Ракашы, Э. Герэ, І. Хідам;
- Румынскай рабочай партыі: тт. Г. Георгіу-Дэж, І. Кішынеўскі, А. Магіарош;
- Балгарскай кампартыі: тт. В. Червенкаў, Г. Чанкаў, Т. Жыўкаў, С. Дылабокаў, П. Шапазаў;
- Албанскай партыі працы: тт. Э. Ходжа, Р. Марко, Ф. Пачрам;
- Кампартыі Іспаніі: тт. Д. Ібаруры, С. Карыяль, В. Урыбае;
- Камп

(Заначэнне. Гл. стар. 1, 2 і 3)

Заклучную частку сваёй прамовы тав. Булагіна прысвяціў міжнароднаму становішчу.

Пасля заканчэння прамовы тав. Булагіна ў зале ўзнікла бурная авацыя ў чысьце таварыша Сталіна. Усе ўстаюць, раздаюцца воклічы: «Вялікаму Сталіну — ура!»

На з'ездзе была абвешчана прывітальная тэлеграма генеральнага сакратара ЦК Комуністычнай партыі Японіі тав. Такуда. У тэлеграме гаворыцца, што ўсе міралюбівыя людзі свету і японскія патрыёты разам з Комуністычнай партыяй Японіі горада жадаюць пспешаў XIX з'езду.

Чытанне тэлеграмы тав. Такуда неаднаразова перапынялася апладысмантамі дэлегатаў з'езду.

Тав. В. В. Кузняцоў (Масква) гаворыць у сваім выступленні, што важнейшае значэнне для выканання пятага пяцігодкавага плана мае далейшае развіццё сацыялістычнага саборніцтва працоўных. У нашай краіне сацыялістычнае саборніцтва стала сапраўды ўсёагульным рухам.

Пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый профсаюзы праводзяць вялікую работу па развіццю сацыялістычнага саборніцтва і расшырэнню перадавога вошты наватараў вытворчасці. Аднак у дзейнасці многіх профсаюзов і гаспадарчых арганізацый па кіраўніцтву сацыялістычным саборніцтвам ёсць істотныя недахопы. Усе яшчэ слаба распусьцежваецца перадавы вопыт, да апошняга часу не аддавалася неабходнай увагі падрыхтоўцы спецыялістаў. Даводзіцца спажываць і спажываць.

Цёпла сустракаюць дэлегаты пазыўленне на трыбуне тав. П. К. Панамарэні. Гэты пасляваеннага сацыялістычнага будаўніцтва, сказаў ён, прадстаўляюць сабой адну з ярчайшых старонак гісторыі самаадданай барацьбы савецкага народа за перамогу камунізма. Гэтыя гады характарызуецца новым магучым уздымам усіх галін народнай гаспадаркі, наўдзяльным павышэннем матэрыяльнага добрабыту і культуры нашага народа.

Значную частку сваёй прамовы тав. Панамарэнка прысвячае поспехам сельскай гаспадаркі нашай краіны, якія абумовілі значны колькасны і якасны рост нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў і сыравіны. Новая пяцігодка, гаворыць ён, адкрывае яшчэ больш грандыёзныя перспектывы для развіцця сацыялістычнай

сельскай гаспадаркі. Тав. Панамарэнка спыняецца затым на недахопах, якія ёсць у справе нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў. У прыватнасці, ён указвае на неабходнасць скарачэння далёкасці перавозак прадукцыі сельскай гаспадаркі.

У канцы вечаўнята паседжання з'езд вiтaлі прадстаўнікі зарубешных комуністычных і рабочых партый.

Працягамі апладысмантамі сустракае з'езд генеральнага сакратара Венгерскай партыі працоўных тав. Маціаса Ракашы.

Венгерская партыя працоўных і венгерскі народ, сказаў ён, ад усяго сэрца горада жадаюць пспешаў перадавога атраду міжнароднага рэвалюцыйнага рабочага руху, загартаванаму ў баях авангарду барацьбы народаў за свабоду і мір — слаўнай Комуністычнай партыі Савецкага Саюза і яе XIX з'езду.

Абвешчана тав. Ракашы здравіца ў чысьце таварыша Сталіна тоне ў бурнай авацыі. Усе ўстаюць.

Ярку ў ўсхваляваную прамову гаворыць генеральны сакратар Комуністычнай партыі Вялікабрытаніі тав. Гары Політ, сустраці з'ездзе працягамі апладысмантамі. Ад імя Комуністычнай партыі Вялікабрытаніі ён перадае гарада брацкае прывітанне XIX з'езду ВКП(б), правядыру, вучыцелю, другу і настаўніку працоўных усяго свету таварышу Сталіну. Промова тав. Г. Політа неаднаразова перапынялася апладысмантамі.

Прагрэсіўны друк усяго свету падрабязна і праўдзіва інфармуе сваіх чытачоў аб ходзе работ XIX з'езду партыі. У той-жа час буржуазныя газеты спрабуюць, як звычайна, сказіць факты, пускаяюць у ход паклёпніцкія выдумкі. Так, газета «Тэмпо», якая выходзіць у Рыме, сфабрыкавала базгуладу «карэспандэнцыя з Масквы» аб тым, што ў ісправачным дакладзе ЦК XIX з'езду дакладчык нібы казкіў камуністаў капіталістычных краін «звяртаць ураду». Паклёпнікі з «Тэмпо» прылісваюць таксама дакладчыку словы аб тым, што толькі «наўстанне сусветнага пролетарыята» еўрапейскіх капіталістычных дзяржаў можа прадукціць ваіну.

Да якіх-бы, аднак, выдумак ні звярталася газетава чытацтва з буржуазнай прэсы і яе гаспадары, ім не ўдасца зблць з толку народы, якія сочаць з велізарнай увагай і сімпатыяй за работай гістарычнага з'езду Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Значную частку сваёй прамовы тав. Панамарэнка прысвячае поспехам сельскай гаспадаркі нашай краіны, якія абумовілі значны колькасны і якасны рост нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў і сыравіны. Новая пяцігодка, гаворыць ён, адкрывае яшчэ больш грандыёзныя перспектывы для развіцця сацыялістычнай

сельскай гаспадаркі. Тав. Панамарэнка спыняецца затым на недахопах, якія ёсць у справе нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў. У прыватнасці, ён указвае на неабходнасць скарачэння далёкасці перавозак прадукцыі сельскай гаспадаркі.

Ранішняе паседжанне 9 кастрычніка

Ранішняе паседжанне з'езду 9 кастрычніка адкрываецца пад старшынствам т. Патолічава. У парку дна — абмеркаванне даклада т. Сабурова — «Дырэктывы XIX з'езду партыі па пятаму пяцігодкаму плану развіцця СССР па 1951—1955 гады».

Усе выступаючыя горада адбараюць прад дзірэктыву па пятаму пяцігодку, падкрэслваюць велізарнае значэнне новага пяцігодкавага плана для паступовага пераходу ад сацыялізма да камунізма. Дэлегаты ў сваіх прамовах прыводзяць пераканаўчыя прыклады, якія характарызуюць велізарны размах мірнага будаўніцтва ва ўсёй нашай краіне. Разам з тым яны ўскрываюць рэзервы, якія ёсць у прамысловасці і сельскай гаспадарцы, указваюць на неабходнасць далейшага павышэння ўзроўню кіраўніцтва гаспадарчымі і культурным будаўніцтвам.

Першым выступае ў спрычках т. Ясноў (Масква). У новым пяцігодковым плане, гаворыць ён, прадугледжаны значны рост матэрыяльнага добрабыту і культуры нашага народа. Аднак з важнейшых мера-прыемстваў па задавальненню ўзрастаных матэрыяльных і культурных патрб савецкіх людзей з'яўляецца ажыццяўленне ў вялікіх маштабах жылбнага і культурна-бытавога будаўніцтва.

Тав. Ясноў расказвае з'езду аб ходзе выканання задвержанага ўрадам генеральнага плана рэканструкцыі горада Масквы па 1951—1960 гады. Пачатае па ініцыятыве таварыша Сталіна ўздыжэнне ў Маскве высотных будынкаў з'яўляецца сабой новы этап сацыялістычнага будаўніцтва і сведчыць аб высокім узроўню культуры савецкіх людзей і рэцее нашай будаўнічай індустрыі. З года ў год маштабна будаўніцтва жылых дамоў, школ, больніц.

Прамоўца ставіць рад пытанняў, звязаных з укараненнем індустрыяльных метадаў будаўніцтва ў гарадах.

Слова прадстаўляецца тав. А. І. Міняіну — аднаму з саратнікаў таварыша Сталіна. З'езд сустракае яго бурнымі, працягамі апладысмантамі.

Справаздача Цэнтральнага Камітэта партыі, дакументы ЦК партыі да з'езду і аубабаваная ў гэтыя дні геніяльная прада таварыша Сталіна аб эканамічных праблемах сацыялізма ў СССР, гаворыць тав. Мікаян, асвятляюць яркім сталінскім гевіем як прайздены шлях, так і дарогу ўперад да ўсё больш выразна адчувальнага камуністычнага грамадства.

Зала горада сустракае заву тав. Мікаяна аб тым, што наша магучая партыя, сабруўшыся на свай XIX з'езд, адлае заслужаную хвалу таму, хто нас выхаваў, арганізаваў і правіў праз усе цяжкасці і зыпаванні і ўпэўнена выдзе да поўнай перамогі камунізма, — хвалу геніяльнаму Сталіну, Вялікаму зодчому камунізма.

Значную частку сваёй выступлення тав. Мікаян прысвячае агляду работы прамысловасці, якая вырабляе прадукты спажывання.

Тав. Мікаян гаворыць аб вялікіх перспектывах развіцця мясной, рыбнай, цукровай і іншых галін прамысловасці ў новай пяцігодцы.

Заклучную частку сваёй прамовы тав. Мікаян прысвячае знешняму гандлю Савецкага Саюза. Ён адзначае, што аб'ём знешняга гандлю СССР у сучасны момант перавышае даваенны ў тры разы. Асноўная маса тавараабароту прыпадае дпер на гандаль з краінамі дмакратычнага лагера. Эканамічнае супрацоўніцтва паміж краінамі дмакратычнага лагера, якія стварылі новы сусветны рынак, развіваецца на трывалай аснове павышэння ўздыму ўсіх эканамікі і таварыскага ўзаддднення народнагаспадарчых планаў, будучаца на раўнапраўі вялікіх і малых народаў, на павале ўзаемных інтарэсаў і ўзаемадапамоге ў эканамічным развіцці.

З'езд працягамі апладысмантамі, пераходзічы ў авацыю, сустракае заключныя словы прамовы тав. Мікаяна, які абвясціў славу вялікаму Сталіну.

скі народ, які гераічна амагаецца супраць амерыканскіх інтэрвентаў.

Для Працоўнай партыі Карэі, як і для ўсіх камуністычных і рабочых партый, гаворыць Пак Дэн Ай, багаты вопыт, наколены Комуністычнай партыяй Савецкага Саюза, з'яўляецца невячарнальнай крыніцай сілы і натхнення ў барацьбе за свабоду і незалежнасць сваёй краіны.

Пад бурныя апладысменты тав. Пак Дэн Ай перадае з'езду Чырвоны сцяг ад Цэнтральнага Камітэта Працоўнай партыі Карэі. Прыняўшы сцяг, старшынствуючы т. Патолічаў ад імя з'езду выказаў Працоўнай партыі Карэі і гераічнаму карэйскаму народу гарада пажаданне перамогі ў барацьбе за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы. У зале зноў раздаюцца працягамі апладысменты.

Слова для прывітання прадстаўляецца генеральнаму сакратару ЦК Балгарскай Комуністычнай партыі тав. Вылка Чэрвенкаву. Цёпла сустраці дэлегатамі з'езду, тав. Чэрвенкаў гаворыць:

— Дазвольце мне перад тварам з'езда выказаць пацудзі, поўныя бязмежнай ухвалнасці, любові і адданасці, Балгарскай Комуністычнай партыі, усяго балгарскага народа да брацкіх савецкіх народаў, да вялікай па сваёй мудрасці і сіле партыі Леніна—Сталіна, да геніяльнага настаўніка і правадзіра таварыша Сталіна.

Абвешчана ў заключэнне тав. Вылка Чэрвенкавым здравіца ў чысьце таварыша Сталіна выклікала працягамі авацыю ўсіх прысутных на з'ездзе.

Затым слова атрымаў т. Сміроў (Горкаўская вобласць). Ён гаворыць, што за гады сталінскіх пяцігодкаў Горкаўская вобласць стала адной з буйных прамысловых абласцей краіны з высокаразвітым машынабудаваннем. За пасляваенныя гады машынабудавнічыя прадпрыемствы вобласці далі краіне многа новых відаў прадукцыі.

Адначасна дасягнутыя поспехі, прамоўца разам з тым указаў на тое, што прадпрыемствы яшчэ далёка не поўнасьцю выкарыстоўваюць наяўны рэзервы для павелічэння выпуску прадукцыі. Тав. Сміроў падваргае крытыцы некаторыя міністэрствы і Дзяржаплан СССР за сур'ёз-

ныя недахопы ў арганізацыі кааперыравання розных галін прамысловасці.

Пытаннем развіцця чыгуначнага транспарту ў пятаму пяцігодку прысвячае сваё выступленне т. Бешчаў (Масква). Ён заявіў, што чыгуначнікі дзірмінова выканалі планы перавозак, устаноўленыя на чварцвертую пяцігодку і 1951 год. План перавозак у гэтым годзе будзе выкананы таксама дзірмінова.

У той-жа час т. Бешчаў указвае на сур'ёзныя недахопы ў рабоце чыгуначнага транспарту. На некаторых дарогах усё яшчэ слабая дысцыпліна. Многія дарогі не выконваюць устаноўленых для іх планаў пагрузкі і перавозкі грузаў, дапускаюць вялікія прастоі вагонаў, непрадукцыйныя затраты.

На трыбуне — генеральны сакратар ЦК Румынскай рабочай партыі тав. Г. Георгіу-Дэж, сустраці працягамі апладысмантамі. Перад імі палыманае прывітанне XIX з'езду ВКП(б) ад Румынскай рабочай партыі і румынскага народа, тав. Георгіу-Дэж гаворыць:

— Працоўны Румынскай Народнай Рэспублікі адчуваюць бязмежную любовь да свайго вызваліцеля — Савецкага Саюза, слаўнай Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, самага дарагога друга румынскага народа, настаўніка і правадзіра працоўных усяго свету таварыша Сталіна.

Вялікі вопыт ВКП(б), гаворыць далей тав. Георгіу-Дэж, з'яўляецца верным кіраўніцтвам у будаўніцтве Румынскай рабочай партыі, як маналітай партыі, кіруючай сілы ў Румынскай Народнай Рэспубліцы.

Ад імя Комуністычнай партыі і працоўнага народа Фінляндыі з'езд вітае генеральны сакратар ЦК кампартыі Фінляндыі тав. Віле Песі. Дэлегаты сустракаюць яго працягамі апладысмантамі.

Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі, гаворыць ён, савецкі народ адкрыў для ўсяго чалавечтва шлях да вышэйшай формы чалавечата грамадства, даказаў на практыцы жыццёвую сілу сацыялістычнай сістэмы і яе перавагу над капіталістычнай сістэмай.

На гэтым ранішняе паседжанне з'езда заканчваецца.

Вячэрняе паседжанне 9 кастрычніка

На вячэрнім паседжання 9 кастрычніка прадстаўляецца спрэчка па трэцім пункту перадаку дна — «Дырэктывы XIX з'езду партыі па пятаму пяцігодкаму плану развіцця СССР па 1951—1955 гады».

Старшынствуючы т. Арыстаў прадстаўляе слова т. Кутыраву (Свардзюўская вобласць). Ён расказвае аб вялікіх поспехах у развіцці прамысловасці Урала.

Выпуск валавой прадукцыі на прадпрыемствах вобласці павялічыўся ў параўнанні з 1940 годам больш чым у чатыры разы. Асабліва хутка развіваецца машынабудаванне.

Прамоўца крытыкуе плаваныя органы за сур'ёзныя недахопы ў іх рабоце. Ён ставіць таксама пытанне аб комплексным выкарыстанні сырэнны.

Міністр суднабудавнічай прамысловасці т. Малышаў прысвяціў сваё выступленне пытанню развіцця машынабудавання ў пятаму пяцігодку. Ён адзначае велізарныя поспехі савецкага машынабудавання.

Асабліва вялікая работа, указвае прамоўца, зроблена нашымі машынабудавнікамі па стварэнню і асвеченню машын для механізацыі цяжкай і прадаўчых работ. Да іх, у прыватнасці, адносяцца 14-кубавыя шагаючыя аскватары, вутальныя камбайны і г. д.

Работнікі машынабудавнічай прамысловасці, гаворыць т. Малышаў над апладысмантамі з'езду, могуць сёння з годнасцю аавіць таварышу Сталіну, што яны ў стане стварыць любыя машыны, неабходныя для народнай гаспадаркі.

Наступным выступае міністр баважнаводства СССР т. Юсупаў. Ён адзначае, што заданне чварцвертай пяцігодкі па валавоў бріджава баважны было выканана з перавышэннем. Па ўзроўню ўраджайнасці баважніка, заўвага прамоўца, Савецкі Саюз значна апрадэўў капіталістычныя краіны.

Тав. Юсупаў спыняецца, далей, на некаторых пытаннях далейшага развіцця баважнаводства.

Слова атрымаў тав. М. А. Суслаў, цёпла сустраці дэлегатамі.

— XIX з'езд ВКП(б) і новая геніяльная прада таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР», — гаворыць ён, — адкрываюць бліскучыя перспектывы набаданага шпэца нашай краіны да камунізма і зноў дмаонструюць перад усім светам невячарнальнае сілу і магучасць савецкага сацыялістычнага грамадскага ладу, яго бясспрэчны перавагі перад капіталістычным грамадскім ладам.

Значную частку сваёй прамовы тав. Суслаў прысвячае пытанню партыйнай прапаганды. Таварыш Сталін, справядліва крытыкуючы недахопы ў арганізацыі партыйнай прапаганды, гаворыць тав. Суслаў, указваў, што адным з галоўных недахопаў у гэтай справе з'яўляецца адсутнасць вучобных дапаможнікаў, якія аавалі-б камуністам неабходны мінімум ведаў у галіне марксіска-ленінскай тэорыі. Таварыш Сталін прапанавану стварыць аэлементарны курс марксізма-ленінізму.

ма для членаў і кандыдатаў партыі.

Стварэнне такога курса аажка сур'ёзнаму дапамогу нашым кадрам.

Тав. Суслаў затым падкрэсловае, што ў цэнтры ідэйна-палітычнай работы партыйных арганізацый павінны стаць гістарычныя рашэнні XIX з'езду партыі, новая геніяльная прада таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР», забавізацыя працоўных на выкананне і перавышэнне пятага пяцігодкавага плана.

Дэлегаты з'езду працягамі апладысмантамі сустракаюць пазыўленне на трыбуне тав. А. Н. Насвігіна.

Новая геніяльная прада таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР», гаворыць тав. Касыгін, указвае партыі і савецкаму народу шлях да поўнай перамогі камунізма ў нашай краіне. Таварыш Сталін вучыць нас, што асноўным эканамічным законам развіцця нашага грамадства з'яўляецца забавішчэнне максімальнага задавальнення пастаянна ўзрастаючых матэрыяльных і культурных патрб усяго грамадства шляхам няспыннага росту і ўдасканалення сацыялістычнай вытворчасці на базе вышэйшай тэхнікі.

Задачы, пастаўленыя новай пяцігодкай перад лёгкай прамысловасцю, гаворыць тав. Касыгін, яскрава адлюстроўваюць сталінскія клопаты аб далейшым росце добрабыту савецкага народа. Новы пяцігодкавы план прадаўчае каронную рэканструкцыю ўсіх галін лёгкай прамысловасці, сярэднегадавы прырост якой складае, прыкладна, 11 працэнтаў. Па ўказанню таварыша Сталіна, у гэтай пяцігодцы ствараюцца новыя буйныя тэхнічныя цэнтры, у прыватнасці, у Камшыне, Ангельске, Барнаўле, Браснадары, Херсоне і Сталінабадзе.

Міністр электрастанцый СССР т. Жымерын прыводзіць лічбы, якія характарызуюць магучы размах энергетычнага будаўніцтва ў новай пяцігодцы. Магучасць электрастанцый у новай пяцігодцы павінна ўзрастаць прыкладна ў два разы, а выпрадак электраэнергіі — на 80 працэнтаў. Тав. Жымерын падрабязна спыняецца на рэзервах вытворчасці электраэнергіі.

Слова прадстаўляецца міністру чорнай металургіі тав. Тавасяну. Ён гаворыць аб магучым уздыме металургічнай прамысловасці СССР. Наша краіна зараз выплавае металу намога больш, чым яна выплаваўла яго да ваіны. Значна ўзрастае ўдзельная вага металургічнай прамысловасці Усходу.

У пятаму пяцігодку прадаўчаецца далейшы, бурны рост металургіі.

Тав. Тавасян падрабязна спыняецца на рэзервах металургічнай прамысловасці. Ён гаворыць аб тым, што калі ўсе прадпрыемствы пацягнуць да ўзроўню пераважных, краіна атрымае дадаткова велізарную колькасць металу.

Спрэчка па дакладу тав. Сабурова спыненая. З'езд прыняў за аснову праект ЦК ВКП(б) «Дырэктывы XIX з'езду партыі па пятаму пяцігодкаму плану развіцця

СССР па 1951—1955 гады» і выбраў Камісію па разгляд паправак і дадаткаў да праекта дырэктывы.

Старшынствуючы паведамляе, што на імя з'езду паступіла прывітанне генеральнага сакратара Комуністычнай партыі Індыі тав. Аджоў Гхош. Тэкст прывітанія, абвешчаны т. Андрыйанам, неаднаразова перапыняўся бурнымі апладысмантамі.

Затым т. Багіраў абвясцілае прывітанне з'езду Цэнтральнага Камітэта В'етнамскай партыі працоўных, горада сустрачае дэлегатамі.

На трыбуне генеральны сакратар Албанскай партыі працы тав. Эўнер Ходжа, цёпла сустраці з'ездам. Яго ўсхваляваная яркая промова неаднаразова перапынялася бурнымі апладысмантамі. Дэлегаты ўстаюць, раздаюцца воклічы «ура», калі тав. Эўнер Ходжа гаворыць:

— Няхай жыцце столькі, колькі жыццё самай высокай горы нашай краіны, выратавалі нашата народ і ўсяго чалавечтва геніяльным і любімым правадзіра Іосіф Вісарыявічу Сталіну!

З прывітаннем з'езду ад Цэнтральнага Камітэта Мангольскай Народна-Рэвалюцыйнай партыі выступае сакратар Цэнтральнага Камітэта партыі тав. Дашыйн Дамба, цёпла сустраці дэлегатамі. Абвясціўшы прывітаннае пісьмо ад Цэнтральнага Камітэта Мангольскай Народна-Рэвалюцыйнай партыі, тав. Дамба гаворыць:

— Дазвольце мне перадаць XIX з'езду Комуністычнай партыі Савецкага Саюза прывітаннае пісьмо і сцяг ад Цэнтральнага Камітэта Мангольскай Народна-Рэвалюцыйнай партыі.

Старшынствуючы прадстаўляе слова генеральнаму сакратару Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Аўстраліі тав. Ларэнс Шаркі, які вітае XIX з'езд ад Комуністычнай партыі і прагрэсіўных людзей Аўстраліі. Промова тав. Шаркі

неаднаразова перапынялася апладысмантамі.

Зачытваецца прывітанне ад генеральнага сакратара кампартыі Бразіліі тав. Луіса Каралса Прастэса.

З захваленнем і любові бразільскі народ сочыць, піша Прастэс, за поспехамі савецкага народа, які ідзе па шляху мірнага будаўніцтва і павышэння аажыццяўлення сваіх грандыёзных сталінскіх планаў, якія прадаўчаюць з'іра, пшасце і матэрыяльным добрабыт. Мы ведаем, што кожны крок Савецкага Саюза на шляху да камунізма з'яўляецца тадыса крокам уперад у справе барацьбы ўсіх народаў за мір, дмакратыю і сацыялізм.

З прывітаннай прамовай, неаднаразова перапыняемай апладысмантамі, выступаў сакратар Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Аргенціны тав. Вікторыа Кадавіяль. Ён гаворыць аб тым, што рабочыя, сяляне, прагрэсіўная інтэлігенцыя, усе народы Латынскай Амерыкі, у тым ліку і народ Аргенціны, в раздасці і надзеі сустраці скліканне XIX з'езду Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Народна-Рэвалюцыйнай партыі Амерыкі растуць сімпатыі і любовь да Савецкага Саюза і іншых краін лагера міру.

На трыбуне, цёпла сустраці з'ездам, генеральны сакратар Комуністычнай партыі Бельгіі тав. Эдгар Лальман.

— Мы дзякуем вам, — гаворыць ён, — за прадстаўленую магчымасць выказаць гэтай трыбуне наша захваленне і бязмежную ўдзячнасць таму, у кім простым людзі нашай краіны бачаць самага дзейнага друга прыгнечаных, пільнага вяртавога міру, лепшага абаронцу малых нацый — нашу вялікаму і паважанаму таварышу Іосіфу Сталіну.

Дэлегаты ўстаюць і наладжваюць бурную авацыю ў чысьце таварыша Сталіна.

Учора з'езд прадаўчаў сваю работу.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Абмеркаванне часопіса „Польмя“

На паседжання прайздума Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР адбылося абмеркаванне 9-та нумара часопіса «Польмя».

Асабліва ўвага была звернута на раздзел крытыкі верасёўскага нумара часопіса, у прыватнасці на артыкул Сцяпана Майхровіча «Беларуская літаратура XIX стагоддзя».

— Паставіўшы перад сабой заданне асвятліць некаторыя старонкі беларускай літаратуры XIX стагоддзя, — сказаў у сваім дакладзе Янка Шароховскі, — С. Майхровіч прыцягнуў даволі шырокі матэрыял і надрэна дакументаваў яго.

Аднак ужо сама пабудова артыкула выклікае спрэчкі. Зусім незразумелы прышчыл, пакладзены ў яго аснову. У артыкул не ўвайшоў разгляд творчасці Дуніна-Марцінкевіча, Багушэвіча, Лучыны, Гурмычова, г. зн. асноўных беларускіх пісьменнікаў XIX стагоддзя. Разам з тым крытык аддаў вялікую ўвагу разгляду творчасці шляхецка-рэакцыйных пісьменнікаў